

ВИЗНАННЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ У СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

RECOGNITION, CLASSIFICATION AND INDIVIDUAL ASPECTS OF THE ACCOUNTING OF ACCOUNTS RECEIVABLE BY BUSINESS SUBJECTS

Досліджено методичні засади обліку дебіторської заборгованості відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», 15 «Дохід», 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». У результаті проведеного дослідження виявлено, що питання визнання, класифікації, обліку та врахування окремих обліково-податкових наслідків, пов'язаних з обліком дебіторської заборгованості, є маловивченими. У роботі розроблено два дерева прийняття рішень щодо визнання дебіторської заборгованості залежно від об'єктів, які продаються, а саме товарів, продукції (інших активів) чи послуг; розроблено класифікацію дебіторської заборгованості для цілей обліку та управління; удосконалено методику обліку коригування резерву сумнівних боргів у разі зміни методу його нарахування або виправлення помилок минулих років щодо такого резерву сумнівних боргів та виокремлено їх податкові наслідки.

Ключові слова: облік, оподаткування, дебіторська заборгованість, класифікація, визнання, методика.

Исследованы методические основы учета дебиторской задолженности в соответ-

ствии с Положениями (стандартами) бухгалтерского учета 10 «Дебиторская задолженность», 15 «Доход», 6 «Исправление ошибок и изменения в финансовой отчетности». В результате проведенного исследования выявлено, что вопрос признания, классификации, учета и выделения отдельных учетно-налоговых последствий, связанных с учетом дебиторской задолженности, являются малоизученными. В работе разработаны два дерева принятия решений о признании дебиторской задолженности в зависимости от объектов, которые продаются, а именно товаров, продукции (других активов) или услуг; разработана классификация дебиторской задолженности для целей учета и управления; усовершенствована методика учета корректировки резерва сомнительных долгов в случае изменения метода его начисления или исправления ошибок прошлых лет касательно такого резерва сомнительных долгов и выделены их налоговые последствия.

Ключевые слова: учет, налогообложение, дебиторская задолженность, классификация, признание, методика.

УДК 657.01

Сидоренко О.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
Чернігівський національний
технологічний університет

In the process of economic activity, business entities may encounter accountsreceivables, which can expect its payment; overdue, for which the limitation period has not expired and which may be questionable; hopeless. All this points to the need for proper organization of accounts receivable, as sources of information for its effective management. The main objective of this work is to study and improve methodological principles of the accounting for accounts receivable, namely: development of decision-making trees for recognition of receivables depending on the objects being sold; developing a classification of receivables for accounting and management purposes; development of the classification of accounts receivables for the purposes of accounting and management; improvement of the methodology for adjusting the reserve of doubtful debts in case of changing the method of its calculation or correction of errors of previous years regarding such a reserve and identifying the corresponding tax consequences. Theoretical and methodological basis of research are general scientific and specific methods of cognition, in particular analysis and synthesis, abstraction, table and graphic method, and others. As a result of the research, it was found that issues of recognition, classification, accounting and taking into consideration certain accounting and tax consequences of accounting for accounts receivable are poorly understood. In this regard, in the course of work, two decision trees for the recognition of accounts receivable were developed in the event of the sale of goods, products (other assets), or the sale of services, respectively. In order to strengthen the role of accounting, as an information source for making managerial decisions, within the work, the classification of receivables for accounting purposes and management is developed. In order to improve the methodology of accounting for accounts receivable, the method of accounting for current receivables and the process of formation and adjustment of the reserve of doubtful debts is given in the work. In particular, the method of accounting for the provision of doubtful debts is recalculated in case of changing the method of its calculation or correction of errors of previous years with respect to such reserve of doubtful Debts and their tax consequences are specified.

Key words: accounting, taxation, accounts receivable, classification, recognition, methodology.

Постановка проблеми. У процесі здійснення господарської діяльності у суб'єктів господарювання може виникати дебіторська заборгованість, яка може бути такою: за якою ще не настав строк оплати; простроченою, щодо якої не минув строк позовної давності і яка при цьому може бути сумнівною; безнадійною. Все це вказує на необхідність належної організації обліку дебіторської заборгованості як джерела інформації для ефективного управління нею.

Слід ураховувати, що важливу роль в обліку дебіторської заборгованості відіграють процеси її визнання, класифікації, відображення на дату балансу, списання тощо. Важлива увага при цьому повинна приділятися процесам формування, вико-

ристання та коригування резерву сумнівних боргів, оскільки залежно від обставин можуть виникати різні обліково-податкові наслідки, особливо у разі помилкового нарахування резерву сумнівних боргів у минулих роках та виправлення цих помилок у звітному році або зміни методу нарахування резерву сумнівних боргів, що вказує на актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку дебіторської заборгованості досліджувати такі вчені: О. Белокоз, Т.С. Гаудучок, В.С. Лень, Н.А. Марусяк, Цегельник Н.І., [1; 2; 4; 6] та інші, які досліджують: відмінності між вітчизняними та міжнародними підходами до оцінки дебіторської заборгованості; основи бух-

галтерського обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній системі; дебіторську заборгованість як складник оборотного капіталу підприємства тощо.

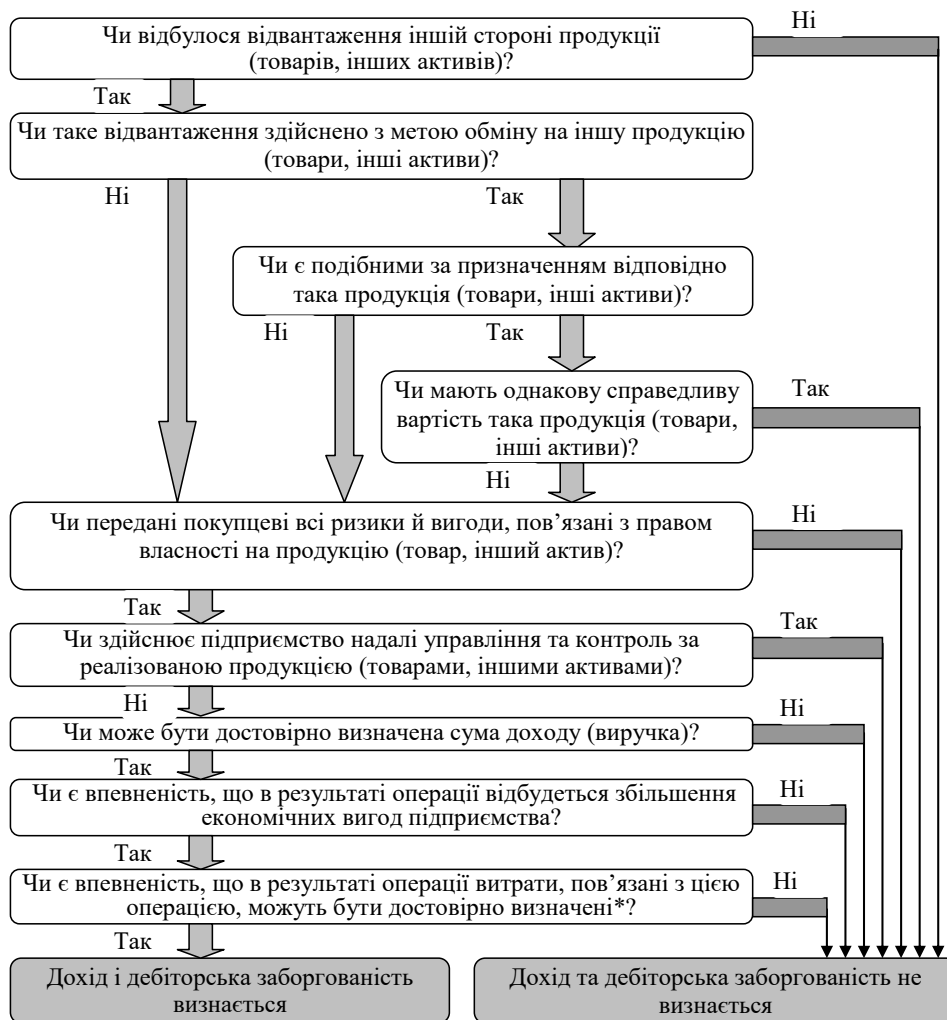
Незважаючи на значний доробок вищезазначених науковців, питання щодо визнання, класифікації дебіторської заборгованості та врахування особливостей обліку й оподаткування операцій з коригування резерву сумнівних боргів у разі зміни методу його нарахування або виправлення помилок минулих років, пов'язаних із таким резервом, залишаються маловивченими.

Постановка завдання. Метою цієї роботи є дослідження та удосконалення методичних засад обліку дебіторської заборгованості, а саме: розроблення дерев прийняття рішень щодо визнання дебіторської заборгованості залежно від об'єктів, які продаються; розроблення класифікації дебі-

торської заборгованості для цілей обліку та управління; удосконалення методики обліку коригування резерву сумнівних боргів у разі зміни методу його нарахування або виправлення помилок минулих років щодо такого резерву та виокремлення відповідних податкових наслідків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методологічні засади визнання та обліку дебіторської заборгованості визначені П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

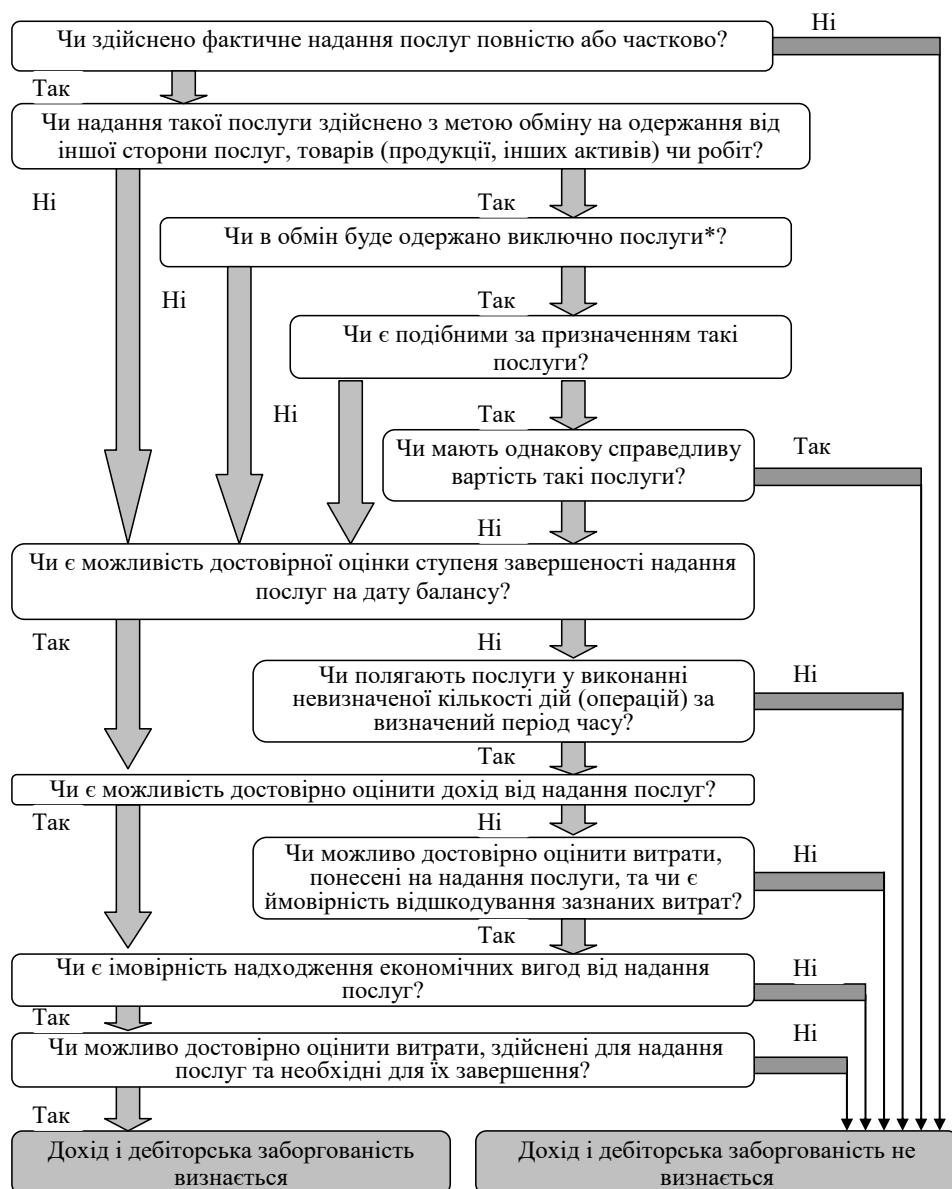
Згідно із П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість»:
 – дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату;
 – поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає у процесі нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

*якщо в майбутньому витрати можна буде достовірно визначити, то дохід та дебіторська заборгованість буде визнано у сумі витрат одночасно з їх визнанням

Рис. 1. Дерево рішень щодо порядку визнання доходів та дебіторської заборгованості під час реалізації (обміну) продукції (товарів, інших активів)

Джерело: власна розробка автора

* в окремих випадках обидві сторони угоди можуть по-різному сприймати одну і ту саму подію, одні назвуть послугами, а інші – роботами, в такому разі під час визнання доходу необхідно користуватися принципом превалювання сутності над формою

Рис. 2. Дерево рішень щодо визнання доходів та дебіторської заборгованості від надання послуг

Джерело: власна розробка автора з урахуванням даних [7; 9; 12]

– безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої є впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності [7].

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо є ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума [7].

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю [7].

Отже, визнання дебіторської заборгованості щодо продукції, товарів, робіт та послуг нерозривно пов'язано з процесом визнання доходів від їх реалізації. Водночас, аналіз П(с)БО 15 «Дохід» дає змогу дійти висновку, що за визнання вказаних доходів, залежно від обставин слід враховувати велику кількість критеріїв, у зв'язку з цим в роботі нами було розроблено два дерева прийняття рішень щодо визнання доходів та дебіторської заборгованості, які наведені на рисунку 1 та 2.

Важливе значення для організації обліку та управління дебіторською заборгованістю має її класифікація. У зв'язку з цим у роботі нами було

Рис. 3. Класифікація дебіторської заборгованості для цілей обліку та управління

Джерело: власна розробка автора

розроблено класифікацію дебіторської заборгованості для цілей обліку та управління, яка наведена на рисунку 3.

Основні бухгалтерські проведення щодо обліку поточної дебіторської заборгованості наведені в таблиці 1.

Поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів [7].

Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат [7] та відображається проведенням Д-т 944 – К-т 38. У разі необхідності в подальшому зменшити нарахований резерв сумнівних боргів, таке зменшення відображається проведенням Д-т 38 – К-т 719.

Наведені вище бухгалтерські проведення з формування та коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів є загальними, проте є специфічні

операції, під час обліку яких слід враховувати вимоги інших стандартів обліку. Зокрема:

1) Під час зміни методу нарахування резерву сумнівних боргів, який був нарахований у минулому році щодо дебіторської заборгованості, яка залишається на балансі в звітному році, необхідно враховувати вимоги П(с)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», а саме: «Вплив зміни облікової політики на події та операції минулих періодів відображається у звітності шляхом: коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року; повторного надання порівняльної інформації щодо попередніх звітних періодів» [10], оскільки така зміна є зміною облікової політики, в такому разі «якщо при розрахунку резерву сумнівних боргів за новим методом він став більшим, то на початок року на суму перевищення необхідно зробити проведення **Д-т 44 – К-т 38**, якщо ж він став меншим то проведення буде мати вигляд **Д-т 38 – К-т 44**» [11].

2) У разі виправлення помилок щодо нарахованого резерву сумнівних боргів (наприклад згідно бухгалтерської довідки розмір резерву складає 100 тис. грн., а бухгалтером під час перенесення

Таблиця 1

Основні бухгалтерські проведення з обліку дебіторської заборгованості

Господарські операції	Дебет	Кредит	Сума
Виникнення дебіторської заборгованості за продукцію, товари (роботи, послуги)			
Відвантажено продукцію (товари, роботи, послуги)	361,362	701,702,703	12000,00
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701,702,703	641	2000,00
Дохід списано на фінансовий результат	701,702,703	791	10000,00
Виникнення дебіторської заборгованості за розрахунками за виданими авансами			
Здійснено передоплату	371	311	1200,00
Відображено податковий кредит	641	644	200,00
Виникнення дебіторської заборгованості за розрахунками підзвітними особами			
Видано кошти на відрядження або під звіт	372	301	9000,00
Використано коштів згідно представлених документів з урахуванням добових	23,91,92, 93,94	372	5000,00
Виникнення дебіторської заборгованості за нарахованими доходами			
Нараховано до отримання дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними	373	731	1000,00
Доходи списано на фінансовий результат	731	792	1000,00
Нараховано до отримання відсотки за облігаціями чи іншими цінними паперами, за якими не ведеться облік на субрахунку 731, зокрема винагороди за здані в фінансову оренду необоротні активи тощо.	373	732	1000,00
Доходи списано на фінансовий результат	732	792	1000,00
Нараховано відсотки, отримані за строковими депозитними вкладками	373	733	4000,00
Доходи списано на фінансовий результат	733	792	4000,00
Виникнення дебіторської заборгованості щодо розрахунків за претензіями			
Виставлено претензію постачальнику	374	371	100,00
Виникнення ДЗ за розрахунки за відшкодуванням завданих збитків			
Виявлено нестачу сировини	947	201	100,00
Витрати списано на фінансовий результат	791	947	100,00
Нестача поставлена на поза баланс	072		100,00
Виявлена винна особа, на яку покладено відшкодування нестачі	375	716	120,00
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	716	641	20,00
Дохід списано на фінансовий результат	716	791	100,00
Виникнення ДЗ за розрахунками за позиками членам кредитної спілки			
Одержано позику членом кредитної спілки	376	311	10000,00
Виникнення іншої дебіторської заборгованості			
Продано сировину власному працівнику	377	712	120,00
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	712	641	20,00
Дохід списано на фінансовий результат	712	791	100,00
Виникнення ДЗ щодо розрахунків з державними цільовими фондами			
Нараховано виплату з тимчасової непрацездатності за рахунок фонду	378	663	1200,00
Виникнення дебіторської заборгованості за операціями з деривативами			
Відображення в обліку Учасника доходу на суму нарахованої позитивної варіаційної маржі	364	379	100,00
Відображення в обліку Учасника витрат на суму нарахованої від'ємної варіаційної маржі	379	364	100,00
Відображення доходу в обліку Учасника	379	719	1000,00
Відображення витрат в обліку Учасника	949	379	1000,00

Джерело: складено автором за даними [3; 5]

в реєстри обліку було допущено помилку і внесено 1000 тис. грн.), то визнавати різницю у складі доходів можна лише в тому році, у якому було створено такий резерв. Якщо ж резерв сумнівних боргів було помилково створено у минулих роках,

то під час виправлення помилки вже слід використовувати вимоги П(с)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», а саме: «виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом

коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітної року, якщо такі помилки впливають на величину нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)» [10], в такому разі проведення в нашому умовному прикладі на суму 900 тис грн. буде мати вигляд **Д-т 38 – К-т 44**.

Згідно з пп. 139.2 Податкового кодексу України, під час формування резерву сумнівних боргів можуть виникати такі різниці:

139.2.1. Фінансовий результат до оподаткування збільшується:

1.1 на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;

1.2 на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів.

139.2.2. Фінансовий результат до оподаткування зменшується:

2.1 на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;

2.2 на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів), яка відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 ПКУ [8].

Таким чином, під час зміни методу нарахування резерву сумнівних боргів, за умови, що така зміна має вплив на розмір нерозподіленого прибутку (збитку) минулих років, підприємство у звітному році не буде мати права скористатись абзацами першими з підпунктів 139.2.1 та 139.2.2 Податкового кодексу України, оскільки в такому разі не виникають витрати на суму формування резерву сумнівних боргів (у разі збільшення резерву сумнівних боргів на початок року за зміни методу нарахування резерву сумнівних боргів) або не відбувається збільшення фінансового результату до оподаткування (у разі зменшення резерву сумнівних боргів на початок року при зміні методу нарахування резерву сумнівних боргів) згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності [11].

Аналогічно під час зменшення помилково нарахованого резерву сумнівних боргів у минулих роках підприємство у звітному році не буде мати права скористатись абзацом першим пп. 139.2.2 ПКУ, а саме зменшити фінансовий результат до оподаткування, оскільки у цьому разі не відбувається збільшення фінансового результату до оподаткування згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Висновки з проведеного дослідження. У результаті проведеного дослідження виявлено,

що питання визнання, класифікації, обліку та врахування окремих обліково-податкових наслідків, пов'язаних з обліком дебіторської заборгованості, є маловивченими.

У зв'язку з цим у роботі нами було розроблено два дерева прийняття рішень щодо визнання дебіторської заборгованості в обліку у разі продажу товарів, продукції (інших активів) чи продажу послуг відповідно, використання яких на практиці дасть змогу зменшити трудомісткість процесу визнання дебіторської заборгованості та буде створювати передумови для більш ефективного управління останньою.

З метою посилення ролі бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для прийняття управлінських рішень у роботі розроблено класифікацію дебіторської заборгованості для цілей обліку та управління.

З метою удосконалення методичного забезпечення щодо обліку дебіторської заборгованості в роботі наведено методичку обліку поточної дебіторської заборгованості та процесу формування і коригування резерву сумнівних боргів. Зокрема, наведено методичку обліку коригування резерву сумнівних боргів у разі зміни методу його нарахування або виправлення помилок минулих років щодо такого резерву сумнівних боргів та виокремлено їх податкові наслідки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Белокоз О. Відмінності між вітчизняними та міжнародними підходами до оцінки дебіторської заборгованості торговельних підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2010. № 3 (28). С. 197–201.
2. Гаудучок Т.С., Цегельник Н.І. Основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній системі. *Економічні науки*. 2012. № 9. С. 190–200.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 24.06.2019).
4. Марусяк Н.А. Дебіторська та кредиторська заборгованість як основні фінансові регулятори кругообігу оборотного капіталу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 2. С. 139–142.
5. Методичні рекомендації з відображення у бухгалтерському обліку операцій з ф'ючерсними та опціонними контрактами учасниками фондового ринку. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr650863-12> (дата звернення: 24.06.2019).
6. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник / За ред. В.С. Леня. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 696 с.

7. П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість». *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 24.06.2019).

8. Податковий кодекс України. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 24.06.2019).

9. П(с)БО 15 «Дохід». *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 24.06.2019).

10. П(с)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення: 24.06.2019).

11. Сидоренко О.О. Обліково-податкові наслідки зміни методу нарахування резерву сумнівних боргів. *Державний фінансовий контроль, незалежний аудит та аналіз: проблеми та перспективи розвитку* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Ірпін, 18–20 грудня 2018 р. Ірпін, 2018. С. 305–308.

12. Сидоренко О.О. Особливості визнання доходів від надання послуг для цілей обліку. *Сучасні світові тенденції розвитку інформаційних технологій, економіки і права*. Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції ЧІІБІП МНТУ імені академіка Ю. Бугая, м. Чернігів, 18 квітня 2019 р. Чернігів, 2019. С. 158–159.

REFERENCES:

1. Bielokoz, O. (2010), Vidminnosti mizh vitchyznianymy ta mizhnarodnymy pidkhodamy do otsinky debitors'koi zaborhovanosti torhovel'nykh pidpriemstv [The differences between domestic and international approaches to the assessment of trade receivables enterprises]. *Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk*, no. 3 (28), pp. 197–201. [in Ukrainian].

2. Hauduchok, T.S. Tsehel'nyk, N.I. (2012), Osnovy bukhhalters'koho obliku debitors'koi zaborhovanosti u vitchyznaniij ta zarubizhnij [Accounting Principles receivables in domestic and foreign system]. *Ekonomichni nauky*, no. 9, pp. 190–200. [in Ukrainian].

3. Instruksiiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalters'koho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii [Instruction on the application of the Account of Accounts of Assets, Capital, Commitments and Business Operations of Enterprises and Organizations] № 291 (November 30, 1999). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (accessed 24 June 2019).

4. Marusiak N.A. (2010) Debitorska ta kredytorska zaborhovanist yak osnovni finansovi rehulia-

tory kruhoobihu oborotnoho kapitalu pidpriemstva. [Accounts receivable and payables as the main financial regulators of the turnover of working capital of the enterprise]. *Bulletin of the Khmelnytsky National University*, no. 2, pp. 139–142. [in Ukrainian].

5. Metodychni rekomendatsii z vidobrazhennia u bukhhalterskomu obliku operatsii z fiuchersnymy ta optsiionnymy kontraktamy uchasnykamy fondovoho rynku. [Methodical recommendations for the accounting of transactions with futures and options contracts by stock market participants] № 650 (May 08, 2012). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr650863-12> (accessed 24 June 2019).

6. Len V.S. (2006) Orhanizatsiia bukhhalterskoho obliku : navchalnyi posibnyk [Organization of accounting: a manual]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].

7. P(s)BO 10 "Debitorska zaborhovanist". [Accounting Standard 10 "Debt receivable"]. № 237 (25 October 1999) Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (accessed 24 June 2019).

8. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. № 2755-VI (December 2, 2010). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 24 June 2019).

9. P(s)BO 15 "Dokhid". [Accounting Standard 15 "Income"]. № 290 (November 29, 1999) Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (accessed 24 June 2019).

10. P(s)BO 6 «Vypravlennia pomylok i zminy u finansovykh zvitakh». [Accounting Standard 6 "Correction of errors and changes in financial statements"]. № 137 (May 28, 1999). Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (accessed 24 June 2019).

11. Sidorenko O.O. (2018) Oblikovo-podatkovy naslidky zminy metodu narakhuvannia rezervu sumnivnykh borhiv [Accounting and tax consequences of changing the method of calculating the reserve of doubtful debts]. Proceedings of the *Derzhavnyi finansovyi kontrol, nezaleznyi audyt ta analiz: problemy ta perspektyvy rozvytku : materialy I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii* (Ukraine, Irpin, December 18-20, 2018), Irpin, pp. 305–308.

12. Sidorenko O.O. (2019) Osoblyvosti vyznannia dokhodiv vid nadannia posluh dlia tsilei obliku. [Features of recognition of revenue from the provision of services for accounting purposes] Proceedings of the *Suchasni svitovi tendentsii rozvytku informatsiinykh tekhnolohii, ekonomiky i prava*. Zbirnyk materialiv mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii ChIIIBIP MNTU imeni akademika Yu. Buhaiia (Ukraine, Chernihiv, April 18, 2019), Chernihiv : ChIIIBIP MNTU, pp. 158–159.

**RECOGNITION, CLASSIFICATION AND INDIVIDUAL ASPECTS OF THE ACCOUNTING
OF ACCOUNTS RECEIVABLE BY BUSINESS SUBJECTS**

In the process of economic activity, business entities may encounter accountsreceivables, which can expect its payment; overdue, for which the limitation period has not expired and which may be questionable; hopeless. All this points to the need for proper organization of accounts receivable, as sources of information for its effective management.

The main objective of this work is to study and improve methodological principles of the accounting for accounts receivable, namely: development of decision-making trees for recognition of receivables depending on the objects being sold; developing a classification of receivables for accounting and management purposes; development of the classification of accounts receivables for the purposes of accounting and management; improvement of the methodology for adjusting the reserve of doubtful debts in case of changing the method of its calculation or correction of errors of previous years regarding such a reserve and identifying the corresponding tax consequences.

Theoretical and methodological basis of research are general scientific and specific methods of cognition, in particular analysis and synthesis, abstraction, table and graphic method, and others.

The methodical principles of accounting for receivables are investigated in accordance with the Accounting Standards 10 "Accounts Receivable", 15 "Revenue", 6 "Correction of errors and changes in financial statements". As a result of the research, it was found that issues of recognition, classification, accounting and taking into consideration certain accounting and tax consequences of accounting for accounts receivable are poorly understood.

In this regard, in the course of work, two decision trees for the recognition of accounts receivable were developed in the event of the sale of goods, products (other assets), or the sale of services, respectively.

In order to strengthen the role of accounting, as an information source for making managerial decisions, within the work, the classification of receivables for accounting purposes and management is developed.

In order to improve the methodology of accounting for accounts receivable, the method of accounting for current receivables and the process of formation and adjustment of the reserve of doubtful debts is given in the work. In particular, the method of accounting for the provision of doubtful debts is recalculated in case of changing the method of its calculation or correction of errors of previous years with respect to such reserve of doubtful Debts and their tax consequences are specified, in particular, when changing the method for calculating the reserve for doubtful debts, provided that such a change has an effect on the amount of retained earnings (loss) of past years, the enterprise in the reporting year will not be entitled to use the first paragraphs of sub-paragraphs 139.2.1 and 139.2.2 of the Tax Code of Ukraine.

The improvements mentioned in the study are of practical value, since the use by business entities will reduce the complexity of the recognition process of receivables and will create the preconditions for more efficient management of the latter.